

Praktisering av åpenhetsloven

Folketrygdfondet prioriterer i første fase av arbeidet med åpenhetsloven å følge opp leverandørene som leverer varer og tjenester av et visst omfang over bestemte terskelverdier.

Det er ikke gjort noen konkrete funn som innebærer at det vil gjennomføres ytterligere tiltak på det nåværende tidspunkt.

1. ORGANISERING OG DRIFTSOMRÅDER

i) Folketrygdfondets virksomhet

Folketrygdfondet er et særlovsselskap eid av staten og ansvarlig for forvaltningen av Statens pensjonsfond Norge og Statens obligasjonsfond. Per 31. desember 2023 var det 56 ansatte i Folketrygdfondet med arbeidssted i Oslo.

ii) Investeringsvirksomheten

Med utgangspunkt i de mandater Finansdepartementet har fastsatt for forvaltningen av Statens pensjonsfond Norge og Statens obligasjonsfond har styret vedtatt prinsipper, retningslinjer og rammer for forvaltning av fondskapitalen.

Folketrygdfondet er en ansvarlig, aktiv og langsiktig investor i norske og nordiske børsnoterte selskaper med mål om høyest mulig avkastning over tid og rapporterer kvartalsvis til Finansdepartementet.

iii) Leverandører

Folketrygdfondet har ulike leverandører av varer og tjenester som bidrar til Folketrygdfondets virksomhet på ulike områder.

2. FORANKRING

Folketrygdfondet har retningslinjer og rutiner som er fastsatt av eller forankret hos styret for å sikre etterlevelse av åpenhetsloven. Utgangspunktet er OECDs retningslinjer og grunnleggende menneskerettigheter slik dette er definert i åpenhetsloven, samt veiledningen fra Forbrukertilsynet.

i) Folketrygdfondets virksomhet

Arbeidskontrakter, etiske retningslinjer, varslingsrutiner, prinsipper for godtgjøring av ansatte, personalstrategi og retningslinjer for HMS i Folketrygdfondet er med på å sette rammene for ivaretagelse av ansattes rettigheter.

ii) Investeringsvirksomheten

Folketrygdfondet har et særlig eieransvar for å sikre finansielle verdier, bidra til en bærekraftig utvikling og et velfungerende kapitalmarked. Eierskapsutøvelsen er en integrert del av forvaltningsvirksomheten.

Styret og administrasjonen har derfor fastsatt prinsipper for ansvarlig forvaltningsvirksomhet og retningslinjer for arbeidet med ansvarlig forvaltning, det vises til Folketrygdfondets Eierrapport.

Folketrygdfondet har uttrykkelige forventninger til virksomhetsstyring, miljø og samfunnsansvar inkludert at selskapenes styring og drift bør være i samsvar med etablerte standarder for eierstyring og samfunnsansvar, som blant annet Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse, FNs Global Compact og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper. Det vises til redegjørelse for Folketrygdfondets forventninger i Folketrygdfondets Eierrapport.

iii) Leverandører

Folketrygdfondet er omfattet av reglene om offentlige anskaffelser. Det er utarbeidet en prosessbeskrivelse for hvordan innkjøp skal gjennomføres og maler for anbudskonkurranser.

I dokumentasjonen stilles det etiske krav til de leverandører Folketrygdfondet inngår kontrakter med, inkludert hvilke forventninger og krav Folketrygdfondet har til leverandører.

Standard kontraktklausuler skal sikre at Folketrygdfondet får nødvendig informasjon, at leverandørene må kunne dokumentere hvordan respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold er operasjonalisert, og rapporteringsplikt dersom det oppdages forhold som er eller kan være brudd på respekt for grunnleggende menneskerettigheter eller anstendige arbeidsforhold. Ved grove eller gjentatte brudd, eller manglende ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter eller anstendige arbeidsforhold hos leverandøren eller underleverandører, kan avtalen sies opp.

3. AKTSOMHETSVURDERINGER OG TILTAK

i) Folketrygdfondets virksomhet

For å kartlegge og sikre gode ansettelsesforhold, er det gjennom arbeidsmiljøutvalget etablert et aktivt samarbeid og dialog mellom ledelsen og representanter for de ansatte og det gjøres en årlig arbeidsmiljøundersøkelse.

I vurderingen av Folketrygdfondets virksomhet er det ikke avdekket forhold som gir grunn til å tro, eller risiko for, at det forekommer brudd på grunnleggende menneskerettigheter eller anstendige arbeidsforhold.

Ansatte i Folketrygdfondet har gode lønns- og arbeidsvilkår. I prinsipper for godtgjørelse av ansatte fremkommer at Folketrygdfondet skal ha en konkurransedyktig lønn, men ikke være lønnsledende.

I den årlige arbeidsmiljøundersøkelsen har 86 prosent gitt uttrykk for at de kan anbefale andre å jobbe i Folketrygdfondet. Arbeidsmiljøet i Folketrygdfondet vurderes å være godt.

ii) Investeringsvirksomheten

Folketrygdfondet utøver sin eierrolle på flere arenaer, inkludert gjennom direkte kontakt med selskapenes ledelse og styre, ved å delta og stemme på generalforsamlinger og gjennom å delta i valgkomiteer, bedriftsforsamlinger og representantskap.

Folketrygdfondet har utarbeidet veiledende dokumenter for å tydeliggjøre Folketrygdfondets forventninger til selskapene Folketrygdfondet er investert i, blant annet knyttet til menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter. Folketrygdfondets forventninger til selskapenes drift og øvrig adferd er blant annet basert på prinsippene nr. 1-6 i FNs Global Compact, OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper, FNs Verdenserklæring om menneskerettigheter og ILOs kjernekonvensjoner. Disse prinsippene og forventningene følges opp gjennom Folketrygdfondets eierskapsutøvelse.

Folketrygdfondets Eierrapport redegjør for arbeid knyttet til ansvarlig forvaltningspraksis, herunder arbeidet knyttet til oppfølging av menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter. Det vises til redegjørelsen i Eierrapporten for utfyllende informasjon om arbeidet med porteføljeselskaperens risiko for brudd på menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter.

iii) Leverandører

Folketrygdfondet prioriterer i første fase av arbeidet med åpenhetsloven å følge opp de leverandørene som leverer varer og tjenester av et visst omfang over bestemte terskelverdier fordi det antas at muligheten for å påvirke disse leverandørene er større enn i forbindelse med leverandører som ikke har samme økonomiske interesse i å følge opp henvendelser fra Folketrygdfondet. Det er derfor foretatt en avgrensning til leverandører som (i) over en fireårsperiode har levert varer eller tjenester for over kr. 300 000 og (ii) de som i siste år fakturerte for minst kr. 75 000 ((i) og (ii) sammen, «Terskelverdiene»).

Det er utarbeidet en oversikt over leverandører som oppfyller Terskelverdiene. Leverandøroversikten skal omfatte og kartlegge informasjon om bransje, leverandørens forretningskontor, produksjonssted og underleverandører samt virksomhetsspesifikk informasjon dersom det er relevant, og opplysninger om leverandøren er omfattet av allmenngjøringsforskriften.

Folketrygdfondet vil ha et kontinuerlig engasjement og vil tilpasse løpende oppfølging av de ulike leverandørene i forhold til hvilken grad av risiko som vurderes å foreligge. Dersom det oppdages faktiske negative konsekvenser og/eller vesentlig risiko for negative konsekvenser skal det vurderes hvilke passende tiltak eller sanksjoner som skal iverksettes.

Vesentlig risiko er potensielle negative konsekvenser som anses som vesentlige. Risiko må vurderes ut fra hvor alvorlige konsekvensene er eller vil kunne være for de berørte, og sannsynligheten for negativ påvirkning. Hva som skal anses som vesentlig risiko må derfor vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle.

For å kartlegge risikoen for faktisk foreliggende negative konsekvenser eller vesentlig risiko for negative konsekvenser for menneskerettigheter eller anstendige arbeidsforhold er det gjort en overordnet risikovurdering hvor det er lagt stor vekt på geografi og bransje i hele leverandørkjeden for den enkelte leverandør.

De fleste av Folketrygdfondets direkte leverandører er virksomheter som drives i EU/EØS-land som er godt regulert når det gjelder arbeidstakerrettigheter, helse og sikkerhet og hvor det generelt er en lav risiko for brudd på fundamentale menneskerettigheter og/eller arbeidstakerrettigheter. Det er derfor konkludert med at de mest alvorlige risikoene potensielt sett kan befinne seg i de tidlige/første leddene av enkelte leverandørkjeder fordi dette i større grad omfatter virksomheter som drives i land utenfor EU/EØS og som kan ha dårligere beskyttelse av den enkeltes rettigheter. Det kan også forekomme leverandører i bransjer som for eksempel driver med utvinning og leveranse av råvarer, hvor det også kan være en høyere risiko for at det er en dårlig beskyttelse av enkeltmenneskers rettigheter.

Folketrygdfondet har derfor identifisert hvilke leverandører som kan ha leverandørkjeder utenfor EU/EØS, blant annet på grunnlag av hva som er vanlig for ulike bransjer.

Til de direkte leverandørene hvor det er konkludert med at risikoen i leverandørkjeden kan være høy er det for å kartlegge dette nærmere sendt ut en henvendelse med spørsmål om opplysninger om geografi, retningslinjer for å sikre at det ikke forekommer brudd på menneskerettigheter og/eller arbeidstakerrettigheter, hvordan risiko for mulige brudd håndteres og om det er mottatt varsler, gjennomført undersøkelser eller avdekket brudd.

Folketrygdfondet har mottatt tilbakemeldinger fra samtlige. Det er foretatt en gjennomgang av tilbakemeldingene. Folketrygdfondet har mottatt tilfredsstillende svar og har mottatt interne retningslinjer og retningslinjer som gjelder for underleverandører, samt at det er bekreftet at det ikke er mistanke om eller rapportert om brudd på disse retningslinjene.

Folketrygdfondet kjøper renholds- og kantine-tjenester fra en større ekstern leverandør. Folketrygdfondet har gjennomført kontroll av lønns- og arbeidsvilkår for de personene som utfører renholds- og kantinetjenester hos oss. Disse kontrollene har ikke avdekket brudd på kravene i allmenngjøringsforskriften, og det er ikke andre forhold som tilsier at det er risiko for brudd på menneskerettigheter eller anstendige arbeidsforhold.

Det er for tiden ikke gjort noen konkrete funn som innebærer at det skal treffes ytterligere tiltak på det nåværende tidspunkt, og den generelle og systematiske oppfølgingen vil fortsette kontinuerlig.

4. VARSLING OG KLAGE

Folketrygdfondet har interne rutiner for varsling som skal legge til rette for at ansatte og innleide trygt skal kunne si fra om kritikkverdige forhold i virksomheten. Det er også etablert en kanal for anonym varsling via en ekstern kanal.

Folketrygdfondet kan også fra enhver og til enhver tid varsles om faktisk foreliggende negative konsekvenser eller vesentlig risiko for negative konsekvenser for menneskerettigheter eller anstendige arbeidsforhold på epostadresse: folketrygdfondet@ftf.no.

Forbrukertilsynet har et eget skjema som skal benyttes for klage ved brudd på åpenhetsloven. Det er også mulig å sende anonyme tips. Mer informasjon er tilgjengelig på www.forbrukertilsynet.no.